

ROK 2015 POD ZNAKIEM OBCHODÓW DZIESIĄTEJ ROCZNICY ŚMIERCI
MARIANA SAWY (1937-2005) SPRAWOZDANIE Z UROCZYSTOŚCI JUBILEUSZOWYCH:
KONFERENCJE, KONCERTY, KONKURSY

27 kwietnia 2015 r. minęła dziesiąta rocznica śmierci Mariana Sawy – kompozytora, organisty, improwizatora i pedagoga – wykładowcy warszawskich uczelni – Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina [dalej: UMFC] i Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego oraz nauczyciela średnich szkół muzycznych – Zespołu Państwowych Szkół Muzycznych [dalej: ZPSM] nr 1 im. J. Elsnera i ZPSM nr 4 im. K. Szymanowskiego. W 2006 r. przyjaciele, współpracownicy i dawni wychowankowie Sawy powołali do życia Towarzystwo jego imienia. Organizacja ta stara się upowszechniać twórczość swojego patrona poprzez publikację jego utworów, organizację koncertów monograficznych i konkursów wykonawczych (dotychczas zorganizowano cztery organowe i jeden klawesynowy). Jako współorganizator Towarzystwo przyczynia się także do różnych inicjatyw podejmowanych np. przez UMFC lub przez ZPSM nr 4.

Do najważniejszych imprez zorganizowanych w 2015 r. z okazji dziesięciolecia śmierci kompozytora należy w pierwszym rzędzie ogólnopolska konferencja naukowo-artystyczna *Pulchritudo multiplex est*, w całości poświęcona życiu i twórczości Mariana Sawy. Organizatorem tej konferencji była Katedra Dyrygentury Chóralnej UMFC, zaś współorganizatorem Towarzystwo im. Mariana Sawy. Konferencja odbyła się 27 kwietnia 2015 r., a więc *in ipsa die* rocznicy. W obradach udział wzięli naukowcy i artyści z różnych ośrodków w Polsce, którzy przez szereg lat, na różne sposoby, zajmowali się upowszechnianiem twórczości Sawy lub badaniami nad nią.

Pierwszą sesję otworzył Leszek Mateusz Gorecki. Wygłosił on wykład zatytułowany *Marian Sawa – aneks do biografii*, poświęcony nieznanym aspektom biografii kompozytora. Wypowiedź referenta była oparta na źródłach i dokumentach archiwalnych, w większości dotąd nie badanych. Paulina Szklanna skupiła się z kolei na zagadnieniu recepcji twórczości Sawy, wspomniała o wykonaniach jego dzieł i wydawnictwach jemu poświęconych. Podobnych aspektów dotknęła Maja Baczyńska w wystąpieniu pt. *Interpretacja wykonawcy oraz forma prezentacji i promocji jako klucz do popularyzacji spuścizny Mariana Sawy*. Referentka omówiła problemy wykorzystania nowych technologii informatycznych i multimediiów w krzewieniu twórczości Sawy. Z kolei Jagna Dankowska spojrzała na twórczość poetką Sawy, dotąd niepublikowaną, z perspektywy filozofii. W referacie *O metafizycznych aspektach poezji Mariana Sawy* mówiła o ukrytym w nich pięknie, refleksjach i duchowych przemysleniach kompozytora-poety.

Kolejne trzy referaty (wszystkie tworzyły drugą sesję) odnosiły się do zagadnień religijnej twórczości Sawy. Julita Kosińska omówiła jego twórczość chóralną, wskazując gatunki, nurty duchowości, zastosowane teksty oraz ukryte figury retoryczno-muzyczne. Emilia Dudkiewicz poruszyła, z perspektywy teologii muzyki, postawę kompozytora jako artysty kreatywności biblijnej w świetle myśli kardynała Josepha Ratzingera – emerytowanego papieża Benedykta XVI. Odwołała się także do szeregu artykułów Stanisława Dąbka, który w swoich refleksjach zaproponował pojęcia „artysty kreatywności biblijnej” oraz „muzyki konfesyjnej”. Z kolei Elżbieta Siczek przedstawiła wypowiedź poświęconą muzyce polichóralnej Sawy.

Następny blok referatów obejmował zagadnienia muzyki instrumentalnej i pieśni solowych Sawy. Jolanta Sosnowska zanalizowała odkrytą w zbiorach pośmiertnych kompozytora (przekazanych później do Archiwum Kompozytorów Polskich BUW) *Sonatę* na skrzypce i fortepian – dzieło pochodzące z wczesnego okresu twórczości kompozytora. Referentka omówiła zastosowane przez Sawę dwudziestowieczne środki techniki kompozytorskiej (m.in. sonoryzm i aleatoryzm), ale przede wszystkim zwróciła uwagę na aspekt skordatury (przestrajanie skrzypiec ze stroju pierwotnego do odpowiednio zaproponowanego przez kompozytora). Po tę technikę sięgało w XX wieku niewielu twórców, stąd ten aspekt wydał się autorce, zarazem koncertującej skrzypaczce, interesujący. Marcin Paździór skupił się na zagadnieniu motywów podhalańskich w twórczości Sawy (był niegdyś autorem pracy magisterskiej o tej tematyce), a Marietta Kruzal-Sosnowska wraz z Dorotą Całek – na problematyce ekspresji muzycznej i problemów wykonawczych we wczesnych pieśniach Sawy. Referat był ilustrowany wykonaniem trzech pieśni Sawy: *Na redzie* (sł. A. Chodorowska) – prawykonanie, *Bliskość ukochanego* (sł. J. W. Goethe), *Wyjrzałam na ulicę* (sł. W. Chotomska). Dorocie Całek (sopran) towarzyszyła przy fortepianie Urszula Świerczyńska.

W ostatniej sesji Aleksandra Gajeka-Antosiewicz skupiła się na omówieniu twórczości klawesy nowej Sawy, sytuując ten repertuar w świetle polskiej muzyki klawesy nowej XX wieku. Jan Bokszczanin omówił natomiast zagadnienie neoklasycyzmu w muzyce Sawy. Ostatnie wystąpienie – Marcina T. Łukaszeńskiego i Urszuli Świerczyńskiej – było poświęcone fortepianowej twórczości o charakterze dydaktycznym omawianego kompozytora. Referatowi towarzyszyły artystyczne prezentacje uczniów PSM I st. nr 2 w Warszawie i Warszawskiej Szkoły Muzycznej, przygotowanych przez Urszulę Świerczyńską. Uczniowie wykonali utwory fortepianowe Sawy: *III Elegię* (Szymon Michalski), *I Elegię* i *II Obertaskę* (Dominika Dusińska).

Konferencja pozwoliła przyjrzeć się bliżej znanym i mniej znanym, a w niektórych przypadkach także nieznanym aspektom życia i twórczości Mariana Sawy. Omówiono zagadnienia muzyki chóralnej, polichóralnej, pieśni solowych, dzieł kameralnych, fortepianowych, organowych, klawesy nowych i skrzypcowych. Poruszono zagadnienia teologiczne, filozoficzne, dotyczące inspiracji podhalańskich oraz aspekty recepcji i percepcji. W przygotowaniu jest książka (wydawcą będzie UMFC w koprodukcji z Towarzystwem im. M. Sawy), w której znajdują się poszerzone wersje wygłoszonych referatów oraz nowe teksty, napisane specjalnie z myślą o tej publikacji. Referenci reprezentowali różne ośrodki naukowo-dydaktyczne z Polski: Uniwersytet Wrocławski, UMFC w Warszawie (Wydział Kompozycji, Dyrygentury i Teorii Muzyki, Wydział Dyrygentury Chóralnej, Edukacji Muzycznej, Muzyki Kościelnej, Rytmiki i Tańca, Wydział Instrumentalno-Pedagogiczny w Białymstoku), Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu – Wydział Pedagogiczno-Artystyczny w Kaliszu, ZPSM im. F. Chopina w Warszawie, ZPSM nr 4 im. K. Szymanowskiego w Warszawie, Zespół Szkół Salezjańskich w Łodzi, Państwową Szkołę Muzyczną [dalej: PSM] I i II st. w Bytomiu, PSM I st. nr 2 w Warszawie. Poszczególne sesje w ramach konferencji prowadzili: prof. zw. dr hab. Bogdan Gola, dr hab. Marcin T. Łukaszeński, prof. UMFC dr hab. Ireneusz Wyrwa, dr Anna Ignatowicz-Glińska. Słowo na otwarcie obrad wygłosili: rektor UMFC, prof. zw. dr hab. Ryszard Zimak oraz kierownik Katedry Dyrygentury Chóralnej UMFC, prof. zw. dr hab. Bogdan Gola. Na zakończenie konferencji głos zabrał ponownie Bogdan Gola, a następnie dziekan Wydziału Dyrygentury Chóralnej, Edukacji Muzycznej, Muzyki Kościelnej, Rytmiki i Tańca – prof. UMFC dr hab. Sławek A. Wróblewski.

Dzień wcześniej, 26 kwietnia 2015 r., w Sali Koncertowej UMFC odbył się koncert Katedry Dyrygentury Chóralnej z cyklu *Interpretacje Muzyki Chóralnej – Kompozytorzy Warszawscy*. Koncert, zatytułowany *Marian Sawa in memoriam*, był w całości poświęcony twórczości tego kompozytora. Zaprezentowano różnicowane przykłady jego dorobku solowego, kameralnego i przede wszystkim chóralnego – zarówno o tematyce świeckiej, jak i religijnej. Koncert otworzył rektor UMFC, prof. zw. dr hab. Ryszard Zimak. Następnie M. T. Łukaszeński wykonał *Cztery mazurki* na fortepian (1993/1994), a Jolanta Sosnowska (skrzypce) i Maria Gabryś (fortepian) – zaprezentowały prawykonania dwóch utworów na skrzypce i fortepian: *Burleski* (1967) oraz *Hommage à Karol Szymanowski* (1964). Kolejno Dorota Całek (sopran) i Urszula Świerczyńska (fortepian) wykonały: *Dwie pieśni* (*Wizja, Nocturn*, 1968) do słów T. Truszkowskiej. To również były pierwsze w historii prezentacje tych dzieł. Jan Bokszczanin zaprezentował natomiast organowy *Sekwens* (1988). Na koniec pierwszej części wystąpiła Orkiestra Smyczkowa ZPSM im. F. Chopina w Warszawie pod dyrekcją Aleksandry Włodarczyk (z klasy dyrygentury chóralnej prof. UMFC dra hab. Sławka A. Wróblewskiego), która wykonała *Góroliki* na orkiestrę smyczkową (2000), inspirowane motywami podhalańskimi.

Drugą część koncertu wypełniła w większości muzyka chóralna. Żeński Zespół Wokalny Wydziału Dyrygentury Chóralnej, Edukacji Muzycznej, Muzyki Kościelnej, Rytmiki i Tańca UMFC pod dyrekcją Katarzyny Karbownik (z klasy dyrygentury chóralnej dra hab. Dariusza Zimnickiego) wykonał dwa utwory na chór żeński: *Ojciec nasz* (1992) i *Pater noster* (1982). Mieszany Zespół Wokalny tegoż Wydziału z towarzyszeniem Marceliego Koszarnego (organy), Alicji Krasińskiej (sopran) oraz Karola Wróblewskiego (recytator) pod dyrekcją Jerzego Sawickiego (z klasy dyrygentury chóralnej prof. zw. dra hab. Ryszarda Zimaka) wykonał następujące utwory: *Regina Coeli* na chór mieszany i organy (1996), *Laudate Dominum – Alleluja* na chór mieszany a cappella (1996), *Legnicka Rapsodia* na głos solo, głos recytujący i chór mieszany (1972) oraz *Dyptyk Wiejski* na chór mieszany a cappella (1988?). Po wykonanej następnie przez Maję Baczyńską organowej *Fantazji „Święty Boże”* (2003) ponownie wystąpił Zespół Wokalny wspomnianego powyżej Wydziału pod dyrekcją Anny Witkowskiej (z klasy

dyrygentury chóralnej prof. zw. dra hab. Bogdana Goli) z towarzyszeniem Damiana Skowrońskiego (organy). Wykonawcy zaprezentowali utwory: *Tota pulchra es amica mea* na chór mieszany a cappella (1994), *Tota pulchra es Maria* na chór mieszany a cappella (1999) oraz *Terra tremuit* na chór mieszany i organy (1997). Zespoły wokalne do koncertu przygotowali: prof. nadzw. dr hab. Ewa Marchwicka, prof. zw. dr hab. Krzysztof Kusiel-Moroz i wykł. Tomasz Hynek.

Nie tylko Warszawa upamiętniła dziesiątą rocznicę śmierci warszawskiego twórcy. 23 listopada 2015 r. odbyła się ogólnopolska sesja naukowa *Marian Sawa in memoriam* (kierownictwo naukowe – prof. zw. dr hab. Mariusz Kończal), zorganizowana przez Wydział Dyrygentury, Jazzu i Edukacji Muzycznej Akademii Muzycznej im. F. Nowowiejskiego w Bydgoszczy – Zakład Muzyki Kościelnej. W konferencji uczestniczyli: ks. prof. zw. dr hab. Kazimierz Szymonik, prof. zw. dr hab. Katarzyna Sokołowska, dr hab. Aleksandra Grucza-Rogalska, dr Michał Sławewski, dr Elżbieta Siczek. Odbył się także panel dyskusyjny. Tego samego dnia w kościele św. Trójcy w Bydgoszczy zorganizowano koncert poświęcony twórczości Mariana Sawy, w którym udział wzięli: Jakub Kwintal (organy), Damian Pastuszka (organy), Paweł Pawłowicz (klawesyn), Tomasz Gluska (trąbka), Męski Zespół Chorałowy Wydziału Dyrygentury, Jazzu i Edukacji Muzycznej Akademii Muzycznej im. F. Nowowiejskiego w Bydgoszczy pod dyktando Mariusza Kończala, Chór Mieszany Państwowego Zespołu Szkół Muzycznych w Bydgoszczy pod dyktando Aleksandry Grucza-Rogalskiej, Chór Wydziału Dyrygentury, Jazzu i Edukacji Muzycznej pod dyktando Mariusza Kończala.

Oprócz wspomnianych konferencji w Warszawie i Bydgoszczy, odnotowuję wykład Bartosza Patryka Rzymana o życiu i twórczości Mariana Sawy pt. *Marian Sawa – transcendentalizm i mistyka w twórczości wybitnego kompozytora z okazji zbliżającej się 10. rocznicy śmierci*, wygłoszony przez organistę często wykonującego utwory M. Sawy nieomalże na każdym swoim koncercie. Wykład miał miejsce 4 lutego 2015 r. w Saloniku Sztuk Różnych Katolickiego Stowarzyszenia *Civitas Christiana* we Wrocławiu (wprowadzenie do wykładu: Maria Ewa Syska).

W dniach 11-16 stycznia 2015, Towarzystwo im. Mariana Sawy, wespół z trzema warszawskimi szkołami muzycznymi, zorganizowało *Tydzień muzyki Mariana Sawy*. Początek roku wybrano na organizację tej imprezy ze względu na przypadającą 12 stycznia 78. rocznicę urodzin kompozytora. *Tydzień* odbywał się jednak pod znakiem obchodów 10. rocznicy śmierci kompozytora. Zorganizowano wówczas szereg imprez, w tym konkursy wykonawstwa muzyki Mariana Sawy – organowy i klawesynowy. Czwartą edycję Ogólnopolskiego Konkursu Organowego im. Mariana Sawy dla uczniów szkół muzycznych II stopnia zorganizowano (podobnie jak trzy poprzednie) w ZPSM nr 4 im. K. Szymanowskiego w Warszawie. Przesłuchania odbywały się w sali organowej, której od kilku lat patronuje Marian Sawa. Jury w składzie: prof. zw. dr hab. Stanisław Moryto – przewodniczący, prof. zw. dr hab. Joachim Grubich, prof. zw. dr hab. Elżbieta Karolak, przyznało następujące nagrody: w kategorii młodszej: I miejsce – Marcin Knura (Rybnik), II miejsce – Justyna Sobala (Opole), III miejsce – Piotr Zientarski (Warszawa), wyróżnienie – Jakub Pankowski (Opole). W kategorii starszej przyznano: I miejsce – Adam Zając (Kraków), II miejsce – Aleksander Jan Szopa (Warszawa), wyróżnienia: Piotr Chromiński (Warszawa), Szymon Gwód (Katowice) i Joanna Rosicka (Opole). W ramach *Tygodnia muzyki Mariana Sawy* odbył się również I Ogólnopolski Konkurs Klawesynowy jego imienia. Przesłuchania odbywały się w ZPSM nr 1 im. Józefa Elsnera w Warszawie. Jury w składzie: prof. zw. dr hab. Marek Toporowski – przewodniczący, dr hab. Lilianna Stawarz, dr Aleksandra Gajdecka-Antosiewicz, przyznało następujące nagrody: w kategorii studentów I miejsce zdobyła Karolina Kapela (Poznań), II miejsce – Stanisław Łopuszyński (Warszawa), III miejsce – Weronika Konstancja Stałowska (Poznań). Natomiast w kategorii uczniów szkół muzycznych I miejsce przyznano Klaudii Rogali (Kraków), II miejsce Joannie Morawskiej (Bielsko-Biała), zaś wyróżnienia otrzymały: Marta Pindór (Bielsko-Biała) i Magdalena Jędrzejewska (Gdańsk).

W ramach *Tygodnia muzyki Mariana Sawy* zorganizowano także wykład M. T. Łukaszewskiego o muzyce fortepianowej Sawy (12 stycznia 2015, ZPSM nr 4) oraz kilka koncertów. Podczas koncertu inauguracyjnego, który odbył się 11 stycznia w Katedrze Polowej Wojska Polskiego w Warszawie, zaprezentowała się Orkiestra Smyczkowa ZPSM nr 4 pod dyktando Macieja Pręsztrzelskiego i Chór ZPSM nr 1 pod dyktando Katarzyny Sokołowskiej. Wystąpili ponadto organiści: Piotr Grinholc, Marcin Bukowian, Agnieszka Rybak i Piotr Chromiński oraz trębacz Marek Petykiewicz. Wy-

konano m.in.: *Koncert* na organy i smyczki Sawy, jego wybrane utwory organowe i kameralne, a także kompozycję Piotra Grinholca (w interpretacji kompozytora), poświęconą pamięci M. Sawy.

Z kolei 12 stycznia w ZPSM nr 4 odbył się koncert uczniów szkół muzycznych, którzy zaprezentowali wybrane utwory fortepianowe M. Sawy. Na koncercie uczniowie wykonali następujący repertuar: Agata Gniazdowska z ZPSM im. F. Chopina, uczennica prof. Katarzyny Ewy Sokołowskiej, zagrała dwie z cyklu *Miniatur: Smutną melodię* (2003) i *Krakowiaka* (2003); *Sonatę Ha-Fis* na instrumenty klawiszowe (1995) zaprezentował Maciej Skrzeczkowski z Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej [dalej: OSM] II st. im. Z. Brzewskiego, uczeń prof. Joanny Ławrynowicz-Just. Z kolei, *Dwa mazurki (I i III)*, 1993) wykonał Jakub Capała z ZPSM nr 4 im. K. Szymanowskiego, uczeń prof. Marii Palmowskiej-Guz. *Prelud stylizowany* (1975) przedstawiła Emma Pilch z PSM II st. im. J. Elsnera, uczennica prof. Joanny Ławrynowicz-Just, a *Trzy elegie* na organy lub fortepian (1995) – Szymon Drabiński z OSM II st. im. Z. Brzewskiego, uczeń prof. Karola Radziwonowicza. Na koniec koncertu Grzegorz Prokopczuk z ZPSM im. F. Chopina, uczeń prof. Katarzyny Ewy Sokołowskiej, wykonał *Toccatę* (1970).

Koncert finałowy odbył się 16 stycznia w ZPSM nr 2 w Warszawie. Był to koncert laureatów obu konkursów. Oprócz nich wystąpiła także uczennica ZPSM nr 2 im. F. Chopina, Aleksandra Kolbusz, która improwizowała na temat utworów J. S. Bacha i M. Sawy. Wykonano także nieznaną *Sonatinę* na werbel i fortepian M. Sawy, który dopisał partię fortepianu do istniejącego wcześniej utworu Ernsta Harrisa na werbel. Utwór wykonali: Anna Górna (werbel) i Agnieszka Kopačka (fortepian).

Tydzień muzyki Mariana Sawy potwierdził, że twórczością tego kompozytora zaczynają się stopniowo coraz częściej interesować nauczyciele i uczniowie średnich szkół muzycznych. Tej popularyzacji służy nie tylko konkursy: organowy i klawesynowy, lecz także warsztaty interpretacji muzyki Sawy. Dotychczas zorganizowano te warsztaty trzykrotnie w Zespole Szkół Muzycznych im. M. J. Żebrowskiego w Częstochowie: w 2010, 2012 i 2014 roku (planowane są kolejne – w 2016 roku). Jest to jednak zaledwie kropla w morzu potrzeb i szczególnie ciężka praca, aby do muzyki Sawy przekonać nauczycieli, często wykazujących dystans (a bywa, że i niechęć) wobec nieznanego repertuaru.

Poza wspomnianymi powyżej imprezami, muzyka Sawy rozbrzmiewała na licznych koncertach w kraju i za granicą. Przytoczenie pełnego wykazu wykonań zajęłoby zbyt wiele miejsca, dlatego ograniczę się do przedstawienia jedynie kilku nazwisk wykonawców, którzy w 2015 r. wielokrotnie prezentowali utwory Sawy. Należą do nich m.in.: Marietta Kruzel-Sosnowska (organy, prezes Towarzystwa im. M. Sawy i pomysłodawczyni wielu inicjatyw związanych z promocją jego muzyki), Jolanta Sosnowska (skrzypce), Bartosz Patryk Rzyman (organy), Jan Bokszzanin (organy), Aleksandra Gajdecka-Antosiewicz (klawesyn).

Do ważnych wydarzeń naukowych, związanych z promocją życia i twórczości Mariana Sawy, należą dysertacje doktorskie obronione w 2015 roku. Wszystkie te prace poświęcono zróżnicowanym aspektom twórczości Sawy. Skrzypaczka Jolanta Sosnowska uzyskała stopień doktora sztuki muzycznej w dyscyplinie instrumentalistyka, specjalność gra na skrzypcach, na podstawie pracy pisemnej poświęconej całości twórczości skrzypcowej Sawy, płyty CD z tymi utworami (z towarzyszeniem Marii Gabryś – fortepian i Marietty Kruzel-Sosnowskiej – organy) oraz prezentacji artystycznej. Sosnowska zajęła się wszystkimi utworami Sawy na skrzypce solo, skrzypce i fortepian, skrzypce i organy. W tej grupie sytuacji się również wczesne dzieła z okresu studiów kompozytora. Skrzypaczka podjęła się także ukończenia utworów pozostających w szkicach, przepisania utworów na komputerze ze słabo czytelnych lub nieczytelnych rękopisów, sporządzenia zapisu tabulaturowego głosu skrzypcowego *Sonaty* zawierającej technikę skordatury. Sosnowska zajęła się więc tymi utworami w sposób kompleksowy, począwszy od ich uporządkowania, ukończenia i przepisania, poprzez przygotowanie nagrania płytowego, wykonania i następnie napisania obszernej pracy naukowej z komentarzami rewizyjnymi i omówieniem problemów wykonawczych. Płytę z nagraniem kompletu tych dzieł opublikowała wytwórnia Naxos. Promotorem w przewodzie doktorskim Jolanty Sosnowskiej był prof. zw. dr hab. Andrzej Gębski. Obrona odbyła się w UMFC 26 maja 2015 roku.

Dwa następne przewody doktorskie zostały zrealizowane również w UMFC w Warszawie, w dyscyplinie kompozycja i teoria muzyki, specjalność teoria muzyki. Promotorem w obu postępowaniach

był prof. zw. dr hab. Stanisław Dąbek, a autorami dysertacji: Julita Kosińska i Leszek Gorecki. O obu pracach warto mówić łącznie, ponieważ stanowią one kompleksowe wejście w tematykę całokształtu życia i twórczości Sawy. Obie prace wzajemnie się uzupełniają. Julita Kosińska zajęła się bowiem religijną, wokalną i wokalno-instrumentalną twórczością Sawy (obrona pracy odbyła się w UMFC 16 listopada 2015), zaś Leszek M. Gorecki zbadał drogę życiową kompozytora oraz inspiracje w muzyce instrumentalnej, której niewątpliwą podstawę tworzy muzyka organowa.

Poza wspomnianymi powyżej dysertacjami doktorskimi, trzeba jeszcze powiedzieć w uzupełnieniu o pracach licencjackich i magisterskich. Dotychczas Sawie poświęcono już kilkadziesiąt takich prac napisanych w całej Polsce, ale głównie w środowisku warszawskim. W roku 2015, na Wydziale Dyrygentury Chóralnej, Edukacji Muzycznej, Muzyki Kościelnej, Rytmiki i Tańca UMFC w Warszawie, powstały dwie prace dyplomowe: licencjacka Katarzyny Karbownik *Analogie i kontrasty w twórczości Mariana Sawy i Mikłósza Kocsára na podstawie wybranych utworów* (promotor: prof. nadzw. dr hab. Ewa Marchwicka) i magisterska Jerzego Sawickiego *Świeckie utwory chóralne Mariana Sawy w świetle jego twórczości chóralnej na przykładzie wybranych kompozycji* (promotor: dr hab. M. T. Łukaszewski).

Mariana Sawę wspominało w roku jubileuszowym kilkakrotnie na antenie Polskiego Radia (Program II): Maja Baczyńska w audycji *Kwadrans bez muzyki* Beaty Stylińskiej oraz Andrzej Szadejko w swojej audycji *Organy nieograne*. Kompozytor był Postacią Tygodnia na portalu internetowym czasopisma „Presto. Prosto o muzyce klasycznej”. Wzmianki o obchodach jubileuszowych pojawiły się na łamach papierowego wydania magazynu „Presto”.

Reasumując, muzyka Mariana Sawy stanowi interesujący repertuar zarówno dla wykonawców, jak i dla naukowców. Podejmowane w 2015 roku działania mogą świadczyć o stopniowo coraz większym zainteresowaniu tą muzyką.

Marcin Tadeusz Łukaszewski
UMFC w Warszawie

Wydział Dyrygentury Chóralnej, Edukacji Muzycznej, Muzyki Kościelnej, Rytmiki i Tańca